

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 213. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358911616/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

heden eller af Flugt fra den. Flugten forberedes ved Indflydelsen fra den genopdagede Antik, ved Indtrykkene fra Winckelmanns Skrifter, Kampen ved Paavirkning af Englands følsomt-tungsindige Digtere (Young, Sterne) og af Franskmanden Rousseau, der æres som den Naturens Forkynder, der efter Schillers Udtryk «vil gøre de Kristne til Mennesker».

Først og fremmest gælder det nu for os om at efterspore hin Stjernes Oprindelse, det frie, romantiske Jægs Tilblivelses-historie. Tysklands største Aander har alle staaet Fadder til dets Fødsel.

Det moderne tyske Aandsliv blev grundlagt af Lessing. Tankeklar, viljesstærk og udrustet med en levende Drift til Virksomhed, som han var, blev han paa alle Omraader, hvor han greb ind, Reformator. Med fuld Bevidsthed om hvad han gjorde oplyste og opdrog han det tyske Samfund. Hans Væsen var mandig Selvstændighed og rastløs Kamplyst. Hans personlige Ideal, som det aabeubarer sig i hans Liv og hans Værker, er den stolte Uafhængighed og den lyse Menneskekærlighed, der overvinder alle Religionsbekendelsernes Forskelle. Saaledes blev hans Jeg, saa ensom han end stod i sin Tid, til en Lysets Kilde. Han blev «den tyske Prosas Promethus». Hans Stordaad var den, for alle følgende Tider at udløse den tyske Dannelse af Teologiens Svøb, som Luther havde udløst den af Pavedømmets. Hans Liv og hans Kritik var Handling, og Poesiens Væsen blev for ham ogsaa Handling. Han fremstillede Mennesker, som var bevægede af dramatisk Lidenskab. Han hævdede i Modsætning til den teologiske Lære om Straf og Belønning det at gøre det Gode for det Godes Skyld som den højeste Sædelighed. Og Verdenshistorien blev ham en Menneskeslægts Opdragelse. Vel er hos ham selve Ordet Opdragelse forsaauidt brugt i Kraft af en Indrømmelse, som han vidste, at Læserne ikke kunde forestille sig en Udvikling uden en guddommelig Opdrager; men ligefuldt er Ideen om den naturlige Udvikling ikke en Idé, med hvilken han er fortrolig. Historien er for ham Oplysningens Historie. Jeget er ham ikke Natur, men ren Aand.

I Grunden er det Bedste i hans Væsen den nu opdukkede Gruppe af Romantikere fuldstændigt fremmed, mere fremmed end hvilkenksomhelst anden tysk Storheds Væsen, Schillers end ikke undtaget. Da det imidlertid var hans Lærlinge, Mænd som Nicolai, Engel, Garve, Schütz, der fra Oplysningsstandpunktet